
MONITOR BEZPIECZEŃSTWA INSTYTUTU ZACHODNIEGO

5/2023
20.11.2023

Redakcja:

Karol Janoś (red. naczelny), prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski

OBRONNOŚĆ

🕒 NIEMIECKA MARYNARKA WOJENNA KOORDYNOWAŁA MANEWRY NATO NA MORZU BAŁTYCKIM

[11.09.2023] Rozpoczęły się manewry morskie NATO *Northern Coasts*, w których uczestniczyło ok. 30 okrętów wojennych i 3 tys. członków personelu z 13 państw członkowskich (Belgia, Kanada, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Łotwa, Litwa, Holandia, Norwegia, Polska, USA) oraz Szwecji. Odbywały się one na Morzu Bałtyckim, głównie u wybrzeży Estonii i Łotwy. Kierownictwo nad manewrami sprawowała niemiecka marynarka wojenna. Przeprowadzono je po raz pierwszy z nowego dowództwa niemieckiej marynarki wojennej w Rostocku. Osobą odpowiedzialną był admirał flotylli Stephan Haisch. *Northern Coasts* to jedne z największych ćwiczeń w regionie. Łącznie trwały one przez dwa tygodnie, podczas których przeprowadzono: operacje desantowe, obronę powietrzną, uderzenia z morza na ląd oraz zabezpieczanie szlaków morskich. Manewry *Northern Coasts* odbywają się od 2007 r., a ich kierownictwo zmienia się rotacyjnie co roku między Danią, Niemcami, Finlandią i Szwecją. (SW)

🕒 ESTONIA I LITWA NABĘDĄ NIEMIECKIE ZESTAWY OBRONY PRZECIWPOWIETRZNEJ

[11.09.2023] W bawarskim Röthenbach szefowie resortów obrony Estonii i Litwy w obecności ministra obrony RFN Borisa Pistoriusa podpisali kontrakt na zakup zestawów przeciwlotniczych *IRIS-T SLM*. System ten jest produkowany przez niemieckie przedsiębiorstwo Diehl BGT Defence we współpracy z koncernami Hensoldt i Airbus. *IRIS-T SLM* to zestaw do obrony przeciwpowietrznej bliskiego zasięgu; jest przeznaczony do zwalczania m.in. pocisków powietrze-ziemia, śmigłowców i samolotów. Obecnie znajduje się on na wyposażeniu sił zbrojnych Egiptu i Szwecji. Trzy zestawy *IRIS-T SLM* spośród czterech zamówionych zostały też przekazane wojskom Ukrainy.

Szef niemieckiego resortu obrony wskazywał, że nabycie przez dwa bałtyckie państwa tego typu systemów uzbrojenia stanowi ważny krok w rozwoju projektu europejskiej tarczy przeciwlotniczej i przeciwrakietowej (*European Sky Shield Initiative, ESSI*). Projekt ten został zainicjowany przez RFN w 2022 r. w następstwie rosyjskiej agresji na Ukrainę i ma służyć wzmocnieniu zdolności państw europejskich w zakresie obrony przeciwrakietowej i przeciwlotniczej. Zakłada on wspólne zakupy przez państwa w nim uczestniczące gotowych systemów obrony powietrznej oraz rakiet krótkiego, średniego i dalekiego zasięgu. Obecnie w ESSI zaangażowanych jest 19 państw. Spośród nich na zakup systemu *IRIS-T SLM* zdecydowały się do tej pory Słowenia (kontrakt obejmuje dwa zestawy) i Austria (planowane jest zamówienie osiemu zestawów). Na zakup zdecydowały się także Niemcy. 14 czerwca br. Komisja Budżetowa Bundestagu zatwierdziła kontrakt na zakup sześciu zestawów, którego wartość opiewa na ok. 950 mln euro. Dostawy pierwszych zestawów mają mieć miejsce pod koniec 2025 r. (KJ)

**● NOWA INICJATYWA NIEMIECKICH CHADEKÓW
W OBSZARZE BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY**

[22.09.2023] Opozycyjna CDU zaprezentowała w Berlinie Inicjatywę „Netzwerk Nationale Sicherheit” (Sieć Bezpieczeństwo Narodowe). Carsten Linnemann, sekretarz generalny CDU, przedstawiając założenia tego projektu, mówił, że zasadniczym jego celem jest m.in. pobudzenie debaty wśród społeczeństwa na temat sił zbrojnych i polityki bezpieczeństwa Niemiec. Ponadto, jak zaznaczał, Inicjatywa ma przyczynić się do umocnienia relacji między CDU a Bundeswehrą oraz służyć zwiększeniu zaangażowania chadeków w sprawy związane z potrzebami i rozwojem sił zbrojnych. W ramach inicjatywy mają odbywać się m.in. spotkania poświęcone siłom zbrojnym i polityce bezpieczeństwa, organizowane we współpracy ze strukturami CDU na poziomie krajów związkowych i poziomie lokalnym. Będą się one odbywać przede wszystkim w miejscowościach, w których zlokalizowane są jednostki Bundeswehry.

Głównymi inicjatorami „Netzwerk Nationale Sicherheit”, którzy objęli także kierownictwo nad nią, są deputowani do Bundestagu z ramienia CDU: Henning Otte, zastępca przewodniczącej Komisji Obrony Bundestagu i długoletni przewodniczący grupy roboczej ds. polityki obrony frakcji CDU/CSU w parlamencie; Kerstin Vieregge, członkini Komisji Obrony Bundestagu i zastępczyni rzecznika frakcji CDU/CSU ds. polityki obrony oraz Johann Wadephul, zastępca przewodniczącego frakcji CDU/CSU w Bundestagu, odpowiedzialny za sprawy polityki zagranicznej, bezpieczeństwa i obrony. (KJ)

KOMENTARZ

Inicjatywę „Netzwerk Nationale Sicherheit” należy postrzegać jako próbę odbudowania przez CDU relacji ze środowiskiem wojskowym i eksperckim, a także poprawę swojego wizerunku w oczach personelu wojskowego Bundeswehry, nadwerżonego w okresie rządów Angeli Merkel (2005–2021). Polityczkom i politykom chadecji, którzy kierowali wówczas resortem obrony, nie udało się rozwiązać wielu strukturalnych problemów sił zbrojnych. Część podejmowanych przez nich działań, w tym m.in. rozpoczęta w 2011 r. reforma Bundeswehry, przyczyniła się nawet do pogorszenia jej stanu. Wizerunkowi chadecji w siłach zbrojnych szkodziły również niesprawiedliwe i krzywdzące opinie płynące ze strony kierownictwa Ministerstwa Obrony pod adresem żołnierek i żołnierzy, w tym np. wypowiedź minister Ursuli von der Leyen z 2017 r., gdy to po ujawnieniu skandali w Bundeswehrze dotyczących prawicowych ekstremistów mówiła, że siły zbrojne RFN zmagają się z kryzysem tożsamości. Nową inicjatywę można też traktować jako próbę poprawy wizerunku chadecji wśród szerszych grup społeczeństwa. Podobnie jak było to w przypadku personelu wojskowego Bundeswehry, CDU jako partii, która przez dłuższy okres odpowiadała za kwestie związane z obronnością, po wybuchu wojny w Ukrainie i zwiększeniu zainteresowania kondycją niemieckich sił zbrojnych przypisywana była główna odpowiedzialność za zły stan armii. Z wypowiedzi polityczek i polityków CDU wynika, że partia ta chce teraz prezentować się jako formacja bardziej kompetentna w sprawach polityki obrony od ugrupowań współtworzących koalicję rządową. (KJ)

🕒 **NIEMIECKI BUNDESTAG ZATWIERDZIŁ ZAKUP IZRAELSKIEGO SYSTEMU OBRONY PRZECIWRAKIETOWEJ**

[19.10.2023] Komisja Budżetowa izby niższej niemieckiego parlamentu wydała zgodę na realizację zakupu systemu obrony przeciwrakietowej *Arrow 3*. Wartość zamówienia opiewa na kwotę ok. 4 mld euro. Zakup zostanie zrealizowany ze środków pochodzących ze specjalnego funduszu na wzmocnienie zdolności Bundeswehry, który został ustanowiony w 2022 r. System ma znaleźć się na wyposażeniu niemieckich sił zbrojnych w 2025 r.

Arrow 3 to system obrony przeciwrakietowej dalekiego zasięgu. Ma zdolność do zwalczania rakiet balistycznych, gdy znajdują się jeszcze poza atmosferą. W Niemczech, podobnie jak w Izraelu będzie on stanowił najwyższe piętro systemu obrony przeciwrakietowej. *Arrow 3* został opracowany przez Izraelską Organizację Obrony Przeciwrakietowej i Agencję Obrony Przeciwrakietowej USA, a produkowany jest przez Israel Aerospace Industries. Stany Zjednoczone wydały Izraelowi zgodę na sprzedaż *Arrow 3* Niemcom w sierpniu br. (KJ)

BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE

🕒 **WPROWADZENIE ZAKAZU DZIAŁALNOŚCI HAMASU W NIEMCZECH**

[12.10.2023] Kanclerz RFN Olaf Scholz podczas wystąpienia w Bundestagu poinformował o zakazie działalności Hamasu w Niemczech. Stało się to w następstwie ataków przeprowadzanych przez Hamas na Izrael, które zostały zapoczątkowane 7.10 br. oraz wzrostu obaw związanych z działaniami tej organizacji w RFN. Liczba członków Hamasu w Niemczech, według najnowszego raportu Federalnego Urzędu Ochrony Konstytucji z 2022 r., jest szacowana na ok. 450 osób. Dodać do tego jednak należy bliżej nieokreśloną grupę współpracowników oraz sympatyków będących przede wszystkim członkami diaspory palestyńskiej. Działalność Hamasu w RFN jest klasyfikowana w kategorii ekstremizmu islamskiego. Głównym celem tej organizacji w Niemczech jest pozyskiwanie funduszy na własne działania. Środki są przede wszystkim przeznaczane na finansowanie projektów społecznych, ale również na funkcjonowanie na Bliskim Wschodzie zbrojnego ramienia tej organizacji. Inne kluczowe cele to: budowanie zaplecza polityczno-społecznego wśród członków diaspory arabskiej w Niemczech, kreowanie korzystnego ze swojego punktu widzenia obrazu konfliktu izraelsko-palestyńskiego (m.in. eksponowanie naruszeń praw człowieka i swobód obywatelskich ludności palestyńskiej), wspieranie i organizowanie seminariów czy konferencji oraz bojkot produktów wyprodukowanych przez izraelskie firmy. (SW)

BEZPIECZEŃSTWO MIĘDZYNARODOWE

● UDZIAŁ KANCLERZA OLAF SCHOLZA W WIDEOKONFERENCJI Z PREZYDENTEM USA

[3.10.2023] Odbyła się wideokonferencja przeprowadzona z inicjatywy prezydenta Joe Bidena na temat sytuacji bezpieczeństwa w Europie. Rozmową kierowali: premier Kanady Justin Trudeau, przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen i kanclerz Niemiec Olaf Scholz. Podczas konsultacji poruszono wiele zróżnicowanych tematów dotyczących między innymi: rosyjskiej agresji, sytuacji na Ukrainie i różnorodnej pomocy dla tego państwa czy sytuacji na flance wschodniej. W trakcie spotkania podkreślono również, iż NATO jest coraz bardziej zaniepokojone zwiększającym się ryzykiem użycia broni nuklearnej w Europie. Ze wzrostem zagrożenia użycia broni nuklearnej korespondują też rosyjskie plany przeprowadzenia w całym państwie ćwiczeń nuklearnych w zakresie obrony cywilnej, w tym scenariusz zakładający zniszczenie ok. 70% budynków mieszkalnych, jak również listopadowy test międzykontynentalnej rakiety balistycznej *Buława*, która została wystrzelona z okrętu podwodnego i uderzyła w cel na poligonie wojskowym na Półwyspie Kamczatka. (SW)

● SPOTKANIE MINISTRÓW OBRONY I GRUPY KONTAKTOWEJ DS. OBRONY UKRAINY

[11-12.10.2023] W Brukseli odbywało się spotkanie ministrów obrony państw członkowskich NATO i Szwecji. Posiedzeniu towarzyszyły konsultacje kierowanej przez USA Grupy Kontaktowej ds. Obrony Ukrainy obejmującej ponad 50 państw. W pierwszym dniu obrad głównym tematem była sytuacja na Ukrainie oraz dalsze wsparcie Sojuszu dla tego państwa. Powyższe zagadnienia były poruszane m.in. podczas spotkania ministrów obrony Sojuszu z ich ukraińskim odpowiednikiem Rustemem Umerowem w ramach formatu Rady NATO-Ukraina. W drugim dniu obrad dyskusja koncentrowała się na problematyce odstraszania i obrony. Ministrowie podsumowali dotychczasowe prace nad zapewnieniem odpowiednich zasobów logistyczno-militarnych oraz realizacją planów obronnych, które przywódcy Sojuszu uzgodnili podczas szczytu w Wilnie. Omówili też funkcjonowanie natowskich misji i działań operacyjnych, w tym w Kosowie i Iraku oraz przypadku uszkodzenia infrastruktury podmorskiej łączącej Estonię z Finlandią. Szczegółowo przeanalizowano także sytuację na Bliskim Wschodzie. (SW)

● PRZEDŁUŻENIE MANDATU DLA BUNDESWEHRY NA UDZIAŁ W MISJACH W IRAKU

[18.10.2023] Bundestag przedłużył mandat dla Bundeswehry na udział w realizowanej w Iraku operacji *Inherent Resolve* będącej elementem działań prowadzonych przeciwko tzw. Państwu Islamskiemu przez wielonarodową koalicję i misji NATO (*NATO Mission Iraq*) mającej na celu wsparcie procesu rozwoju zdolności irackich sił zbrojnych. Łącznie w obu operacjach może być zaangażowanych 500 żołnierzy i żołnierzy. Bundeswehra w ramach tych misji jest odpowiedzialna m.in. za wsparcie działań i zapewnienie zdolności w zakresie zwiadu powietrznego, tankowania floty samolotów zaangażowanych w operację, szkolenie personelu irackich sił zbrojnych oraz doradztwo

w zakresie reformy sektora bezpieczeństwa. Niemieckie siły zbrojne uczestniczą w obu misjach od 2015 r. Udzielony przez Bundestag mandat obowiązuje do 31.10.2024 r. (KJ)

🕒 **KONSULTACJE KOMITETU WOJSKOWEGO I POŁĄCZONEGO DOWÓDZTWA WSPARCIA NATO W ULM**

[25-26.10.2023] Przedstawiciele Komitetu Wojskowego odwiedzili Połączone Dowództwo Wsparcia NATO (*The Joint Support and Enabling Command, JSEC*) znajdujące się w Ulm w Badenii-Wirtembergii. Wizyta była dobrą okazją do omówienia głównych kierunków prac i realizacji wyzwań stojących przed Sojuszem w przyszłości. Jest to ważne, ponieważ JSEC odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu NATO i jego zdolności do szybkiego reagowania. JSEC zostało utworzone w 2018 r., a swoją pełną zdolność operacyjną osiągnęło w 2021 r. Ostateczna decyzja o powołaniu JSEC zapadła podczas spotkania ministrów obrony NATO, które odbyło się w Brukseli 14 i 15 lutego 2018 r. To właśnie wtedy omówiono szczegóły utworzenia dowództwa, którego najważniejszym zadaniem jest poprawa mobilności wydzielonych sił NATO. Powołanie tej instytucji to część szerszej reformy struktur dowodzenia Sojuszu. Obecnie w Ulm pracuje blisko trzystu żołnierzy i cywilów pod dowództwem niemieckiego generała porucznika Alexandra Sollfranka. Personel pochodzi z kilkudziesięciu państw, w tym: Albanii, Belgii, Bułgarii, Kanady, Chorwacji, Czech, Danii, Estonii, Francji, Niemiec, Grecji, Węgier, Włoch, Łotwy, Litwy, Holandii, Norwegii, Polski, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Hiszpanii, Turcji, Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych Ameryki. Dowództwo odgrywa kluczową rolę we wspieraniu gotowości operacyjnej NATO poprzez przyspieszanie, koordynowanie i zabezpieczanie przemieszczania sił Sojuszu w Europie. (SW)

🕒 **SPOTKANIE PRZEDSTAWICIELI KOMITETU WOJSKOWEGO I DOWÓDZTWA SOJUSZNICZYCH SIŁ POWIETRZNYCH W RAMSTEIN**

[26-27.10.2023] Reprezentacja Komitetu Wojskowego NATO z jego przewodniczącym admirałem Robem Bauerem na czele wizytowała Dowództwo Sojuszniczych Sił Powietrznych (*Allied Air Command, AIRCOM*) z siedzibą w bazie lotniczej w Ramstein. Dowództwo powstało w 2013 r. w wyniku zachodzących zmian organizacyjnych, a także powiększania NATO o nowych członków. Jest ono odpowiedzialne za planowanie kierunków sojuszniczych operacji dla komponentu powietrznego i kosmicznego, utrzymanie obrony przeciwrakietowej oraz zabezpieczenia sojuszniczych sił powietrznych podczas misji czy operacji. Spotkanie obejmowało wymianę informacji oraz dyskusję na tematy dotyczące dwóch domen aktywności Sojuszu, tj. sfery powietrznej i kosmicznej. Ponadto poruszono zagadnienie modyfikacji polityki odstraszania i obrony NATO. Podczas spotkania admirał Bauer podkreślił istotne doświadczenie AIRCOM w zakresie rozmieszczania sił powietrznych Sojuszu wzdłuż wschodniej flanki, koordynowania zdolności obrony powietrznej oraz wzmacniania dowodzenia i kontroli nad zintegrowanymi zasobami powietrznymi NATO. (SW)